

Návrh na zabezpečenie kandidatúry a nestáleho členstva Slovenskej republiky v Bezpečnostnej rade Organizácie Spojených národov v rokoch 2028-2029

1. Úvod

Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov (ďalej len „BR OSN“ alebo „rada“) je hlavným výkonným orgánom Organizácie Spojených národov (ďalej len „OSN“) zodpovedným za udržiavanie medzinárodného mieru a bezpečnosti. Jej agenda pokrýva široké spektrum tém, od ozbrojených konfliktov, terorizmu, nešírenia zbraní hromadného ničenia, sankčných režimov a ochrany civilistov až po novodobé bezpečnostné aspekty, vrátane kybernetickej bezpečnosti, klimatických rizík či humanitárnych kríz. Rada sa pritom zaoberá situáciami vo všetkých regiónoch sveta od Európy, Blízkeho východu a Afriky až po Áziu a Latinskú Ameriku a jej rozhodnutia majú často priamy dopad na medzinárodnú bezpečnosť a stabilitu. Ako jediný orgán OSN môže prijímať právne záväzné rozhodnutia a prijímať opatrenia na ich vynútenie vrátane sankcií alebo schvaľovania mandátov pre mierové operácie. Členské štáty OSN sú v súlade s článkom 25 Charty OSN povinné prijímať a vykonávať rozhodnutia Bezpečnostnej rady OSN v súlade s Chartou OSN.

Členstvo v BR OSN preto predstavuje jednu z najvýznamnejších diplomatických úloh v rámci systému OSN, ktorá prináša nielen prestíž a možnosť podieľať sa na globálnych rozhodnutiach, ale aj vysokú mieru zodpovednosti, aktívne zapojenie do každodenných rokovaní a schopnosť reagovať na široké spektrum komplexných a najzávažnejších medzinárodných a bezpečnostných otázok.

Pôsobením v BR OSN v rokoch 2006-2007 sa Slovenská republika (ďalej len „SR“ alebo „Slovensko“) aktívne podieľalo na tvorbe politiky s globálnym dosahom. Nieslo spoluzodpovednosť za stabilitu, mier a bezpečnosť vo svete a zároveň malo jedinečnú príležitosť priamo ovplyvňovať usporiadanie systému medzinárodných vzťahov, riešenia regionálnych kríz a formovanie postojov medzinárodného spoločenstva k aktuálnym bezpečnostným hrozbám. Zvolenie a pôsobenie Slovenska ako člena BR OSN jednoznačne potvrdilo, že je vnímané ako rešpektovaný a dôveryhodný člen medzinárodného spoločenstva, ktorý má nielen potenciál, ale aj záujem efektívne participovať na riešení otázok svetového mieru a bezpečnosti.

1.1. Pôsobenie a ambície Slovenska v OSN

Ako nástupnícky štát bývalého Československa sa Slovensko vstupom do OSN v januári 1993 stalo priamym aktérom globálneho diania. Už v máji 1993 odišiel do mierovej misie OSN v Chorvátsku a v Bosne a Hercegovine (UNPROFOR) ženijný prapor slovenských ozbrojených síl. Odvtedy pôsobili slovenské vojenské kontingenty v operáciách OSN na štyroch kontinentoch a ich záber bol vskutku široký, od výstavby vojenskej nemocnice vo Východnom Timore, až po odminovanie v Eritrei. Slovenskí vojaci a policajti dohliadajú na dodržiavanie prímeria v nárazníkovej zóne v rámci mierovej misie OSN na Cypre (ďalej len „UNFICYP“), kde Slovensko v septembri 2018 prevzalo velenie v celom sektore 4. V UNFICYP aktuálne pôsobí spolu 234 slovenských vojakov a policajtov a v blízkovýchodnej misii UNTSO na Golanských výšinách pracujú 2 slovenskí vojenski pozorovatelia. Aj oni všetci sú súčasťou projektu známeho pod názvom „modré prilby“, ktorý bol v roku 1988 ocenený Nobelovou cenou mieru.

V OSN bolo Slovensko viditeľné už od jej vzniku na konferencii v San Franciscu v roku 1945 i po nej, a to aj vďaka práci mnohých úspešných a angažovaných Slovákov - od spolutvorcu Charty OSN a neskôr prvého veľvyslanca Československa pri OSN, Dr. Jána Papánka cez Ivana

Krnu, či Vladimíra Fábryho, až po súčasných slovenských diplomatov, expertov, lekárov, príslušníkov ozbrojených síl a polície, ako aj dobrovoľníkov v teréne. O úspešnom pôsobení Slovenska v OSN svedčí tiež fakt, že za vyše 30 rokov Slovensko alebo jeho občania predsedali štyrom hlavným orgánom OSN – BR OSN, Valnému zhromaždeniu OSN (ďalej len „VZ OSN“), Hospodárskej a sociálnej rade (ďalej len „ECOSOC“) a Medzinárodnému súdnemu dvoru. Okrem toho SR zastávala v roku 2020 pozíciu podpredsedu Rady OSN pre ľudské práva (ďalej len „HRC“) a v roku 2021 podpredsedu Komisie OSN pre budovanie mieru (ďalej len „PBC“).

Zároveň sa Slovensko podieľalo na príprave normotvorných dokumentov, vrátane Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa. Pozitívnym príkladom je aj dlhoročné predsedníctvo SR (spoločne s Južnou Afrikou) v skupine priateľov pre správu a reformu bezpečnostného sektoru (ďalej len „SSG/R“). Práve témou SSG/R sa Slovensko najviac profilovalo počas svojho prvého členstva v BR OSN v rokoch 2006-2007 a predsedníctva SR v BR OSN vo februári 2007.

V súčasnosti SR pôsobí vo výkonných radách Organizácie Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO, 2023-2027) a Organizácie pre zákaz chemických zbraní (OPCW, 2026-2028), ako aj v Medzivládnom výbore na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva (2022-2026). SR bola v septembri 2026 zvolená za člena Rady guvernérov Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE, 2026-2028) a pre roky 2032-2034 opätovne kandiduje za člena HRC.

1.2. Základné východiská pôsobenia Slovenska v BR OSN

Člen BR OSN je v centre medzinárodnej pozornosti. Jeho postoje sú pozorne sledované a konfrontované s pozíciami a záujmami zainteresovaných krajín, či už v rámci OSN alebo bilaterálne. Slovensko má jedinečnú príležitosť na to, aby využilo členstvo v BR OSN pre zvyšovanie svojho kreditu a medzinárodného vplyvu prostredníctvom aktívneho zapájania sa do riešenia krízových situácií vo svete a v konkrétnych regiónoch.

V prípade zvolenia bude SR členom rady v čase, keď sa OSN ako univerzálna svetová organizácia aj medzinárodné spoločenstvo opäť nachádzajú v mimoriadne zložitej situácii. S predstihom dvoch rokov nie je jednoduché odhadnúť, v akej kondícii bude multilaterálny systém počas členstva SR a na čo všetko je potrebné sa pripraviť. Potvrdzuje sa, že organizácia, ktorej parametre boli nastavené bezprostredne po 2. svetovej vojne, už zďaleka nezodpovedá realite a potrebám 21. storočia. Rozsah a dôsledky vojen a konfliktov v ostatných rokoch zvyšujú naliehavú potrebu komplexnej reformy systému OSN, ktorá nie je možná bez zmeny fungovania BR OSN a bez reformy medzinárodného finančného systému. SR sa dlhodobo zasadzuje za príslušné reformy a aktívne sa zúčastňuje na príslušných medzivládnych rokovaní na pôde OSN. Nové momentum sa očakáva najmä po nástupe nového generálneho tajomníka alebo generálnej tajomníčky OSN od 1. januára 2027. Uvedené výzvy, predpoklady a riziká sa premietnu aj do prípravy SR na členstvo v BR OSN.

Pôsobenie v BR OSN predstavuje v tomto kontexte mimoriadne náročnú skúšku a výzvu najmä pre diplomatickú službu SR. Úspešné zhostenie sa úloh a povinností nestáleho člena rady bezpochyby prispeje k upevneniu medzinárodného postavenia Slovenska a šíreniu jeho dobrého mena v globálnom meradle.

1.3. Rámcové tematické východiská priorít SR

Pri definovaní priorít členstva v BR OSN bude SR konzistentne vychádzať z doterajších skúseností, vybudovanej odbornej expertízy a národných priorít v OSN a jeho

špecializovaných agentúrach či iných medzinárodných organizáciách, ako sú Európska únia (ďalej len „EÚ“), Organizácia Severoatlantickej zmluvy (ďalej len „NATO“), Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe, Rada Európy a Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj. Zásadná časť agendy BR OSN odráža najmä aktuálne krízy a hrozby. Aktivity SR budú do značnej miery určované týmito externalitami. S cieľom získania čo najširšej podpory je nutné, aby zvolené témy reflektovali aj širší medzinárodný kontext, so špeciálnym zreteľom na krajiny globálneho Juhu, pričom osobitný význam tu majú príslušné regionálne a subregionálne organizácie (najmä Africká únia, Združenie krajín juhovýchodnej Ázie, Organizácia amerických štátov a ďalšie). Priority budú dôsledne vychádzať z hodnôt a princípov, na ktorých stojí OSN a reflektovať dlhodobé priority zahraničnej politiky SR. Na pôde BR OSN bude SR pôsobiť s maximálnou profesionalitou, aktívne a zodpovedne. Pozície, priority a aktivity bude SR formulovať a presadzovať v súlade s Chartou OSN, medzinárodným právom a národnými záujmami Slovenskej republiky, pri plnom rešpektovaní záväzkov vyplývajúcich z členstva SR v Európskej únii a NATO a v koordinácii s ich členskými štátmi a ďalšími partnerskými krajinami.

Súčasnú globálnu krízu, bezpečnostné riziká a aktuálne situácie, ako aj profilovanie sa SR v geopolitickom rámci determinujú východiská, ktoré budú základom pre stanovenie konkrétnych priorít členstva SR v BR OSN. V tomto duchu bol zvolený aj výstižný slogan kandidatury a očakávaného členstva SR v BR OSN pozostávajúci zo štyroch kľúčových slov: Rešpekt, Dialóg, Stabilita, Mier (v anglickom jazyku: „Respect, Dialogue, Stability, Peace“).

Primárny dôraz bude SR klásť na úspešné zvládnutie jadra agendy BR OSN, ktoré tvorí oblasť predchádzania, riešenia a transformácie ozbrojených konfliktov. Slovensko disponuje bohatými konkrétnymi skúsenosťami a znalosťami z operácií medzinárodného krízového manažmentu, budovania mieru, mierových procesov, mediácie, diplomatického riešenia konfliktov, ako aj budovania inštitúcií a správy a reformy bezpečnostného sektoru (SSG/R), ktoré budú môcť byť vhodne využité počas členstva SR v BR OSN pri presadzovaní komplexných prístupov k mierovému urovnávaniu sporov, hľadaniu dôveryhodných a udržateľných riešení a v národných vystúpeniach SR.

Rešpektovanie zásad a noriem medzinárodného práva, vrátane Charty OSN, je základným predpokladom pre udržiavanie mieru, bezpečnosti a obnovu po konfliktoch. Posilňovanie medzinárodného práva, podpora medzinárodnej spravodlivosti, dôsledné uplatňovanie medzinárodného humanitárneho práva a ďalšie humanitárne otázky budú horizontálnymi prioritami, ktoré bude SR presadzovať naprieč agendou BR OSN, aj v kontexte úlohy a postavenia malých a menších štátov, ktoré tvoria väčšinu členských štátov OSN. V prostredí narastajúcich ozbrojených konfliktov, porušovania ľudských práv a oslabovania multilaterálneho systému je potrebné posilniť mechanizmy zodpovednosti, ochranu civilného obyvateľstva a prístup k humanitárnej pomoci, vrátane ochrany humanitárnych pracovníkov. Prevencia konfliktov si vyžaduje zároveň boj proti nenávisti, rasizmu a radikalizácii, ktoré podkopávajú spoločenskú odolnosť.

Energetická bezpečnosť, ochrana kritickej infraštruktúry a prístup k prírodným zdrojom patria v súčasnosti medzi kľúčové faktory medzinárodnej bezpečnosti. Energetické a prírodné zdroje vrátane vody majú zásadný význam pre stabilitu štátov, hospodársky rast a geopolitické vzťahy. Spôsob, akým sú tieto zdroje spravované, zabezpečené a zdieľané, čoraz viac ovplyvňuje mier a bezpečnosť v rôznych regiónoch sveta. Rastúci dopyt po energiách a vode, klimatická zmena a regionálne konflikty zvyšujú riziko napätí v oblasti prístupu k zdrojom. Riešenie týchto otázok si vyžaduje globálnu zodpovednosť a kolektívne postupy.

Dynamický rozvoj digitálnych technológií a umelej inteligencie (ďalej len „AI“) zásadne mení charakter medzinárodných vzťahov, bezpečnostného prostredia, ako aj spôsobov vedenia konfliktov. Popri prínosoch pre rozvoj, krízové riadenie či humanitárnu pomoc prináša aj nové riziká pre mier a medzinárodnú bezpečnosť a stabilitu – od kybernetických útokov a šírenia dezinformácií až po autonómne zbraňové systémy, zneužívanie dát a rôzne nerovnováhy v prístupe štátov, či určitých spoločenských skupín k novým technológiám. SR bude ako nestály člen BR OSN presadzovať potrebu zodpovedného, spravodlivého, ľudsko-právneho a bezpečnostne uvedomelého prístupu k digitálnym technológiám a AI zameraného na ľudí, ktorý vychádza z princípov Charty OSN, medzinárodného práva a etických noriem.

1.4. Proces voľby do BR OSN a mechanizmus výberu

BR OSN tvorí 15 členov: 5 stálych členov s právom veta (Čína, Francúzsko, Rusko, Spojené kráľovstvo a Spojené štáty) a 10 nestálych členov. Nestálych členov volí VZ OSN na dvojročné funkčné obdobie, každý rok piatich nových.

Voľby sa uskutočňujú tajným hlasovaním a vyžadujú si dvojtretinovú väčšinu prítomných a hlasujúcich členských štátov z celkovo 193-členného VZ OSN. Pri účasti a hlasovaní všetkých 193 členských štátov dvojtretinová väčšina predstavuje 129 hlasov.

Najbližšie voľby piatich nových nestálych členov BR OSN sa uskutočnia v New Yorku v júni 2027. Jedno z týchto piatich miest je vyhradené pre štáty VERS. V rokoch 2026-2027 toto miesto zastáva Lotyšsko. Po úspešnom zvolení sa členské štáty oficiálne ujmú miest nestálych členov BR OSN od 1. januára 2028.

Slovensko je nateraz jediným kandidátom na uvedené miesto nestáleho člena BR OSN. Podporu pre svoju kandidatúru si SR zabezpečuje aktívnym a zodpovedným pôsobením na pôde OSN a vedením vhodnej prezentačnej kampane. Ak by napriek tomu nastal veľmi neočakávaný prípad nezvolenia SR, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej len „MZVEZ SR“) predloží vláde SR príslušnú informáciu s návrhom ďalšieho postupu vo vzťahu k zrušeniu plánovaných opatrení, vrátane personálneho navýšenia, finančných a ďalších záležitostí.

2. Kampaň

2.1. Mechanizmus koordinácie kampane a príprava na členstvo

Členstvo v BR OSN nebude mať vplyv na doterajší spôsob práce a kompetencie ústavných orgánov SR a nevyvoláva potrebu prípadnej úpravy zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, na základe ktorého je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť zahraničnej politiky a vzťahy SR k ostatným štátom a medzinárodným organizáciám MZVEZ SR.

Rozhodujúcu úlohu pri formovaní a prezentácii postojov Slovenska na pôde BR OSN bude zohrávať Stála misia SR pri OSN v New Yorku (ďalej len „SM OSN NY“) riadená MZVEZ SR. V organizačnej štruktúre MZVEZ SR bolo od 1. septembra 2025 zriadené osobitné oddelenie pre prípravu a členstvo SR v BR OSN v pôsobnosti sekcie medzinárodných organizácií a ľudských práv a od 1. júla 2027 sa počíta s jeho transformáciou na samostatný odbor. Tento odborný útvar koordinuje odbornú i organizačno-technickú prípravu na členstvo SR v BR OSN s dôrazom na dôsledné pokrytie agendy BR OSN a zabezpečenie efektívnej komunikácie a koordinácie jednotlivých činností v rámci rezortu diplomacie i vo vzťahu k ostatným ústredným orgánom štátnej správy. Po voľbách do BR OSN (od 1. júla 2027) bude plniť tiež funkciu koordinačnej jednotky počas členstva SR v BR OSN. Na SM OSN NY budú

zasielané podklady a inštrukcie k výkonu členstva SR v BR OSN a schvaľované návrhy vystúpení SR na zasadnutiach rady.

Príprava členstva v BR OSN si vyžaduje koordináciu a súčinnosť všetkých relevantných ústredných orgánov štátnej správy. Ide o celospoločenskú záležitosť. Pre úspešné zvládnutie tejto výzvy je nevyhnutné, aby sa do plnenia úloh a vedenia kampane zapojili všetky relevantné inštitúcie, vrátane prezidenta SR a Národnej rady SR. Vo vzťahu k samotnému pôsobeniu SR v BR OSN sú relevantnými predovšetkým rezorty vnútra a obrany. Pri presadzovaní tematických priorít členstva SR budú k spolupráci prizvané aj ďalšie vecne príslušné rezorty a inštitúcie, vrátane Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, Národného bezpečnostného úradu a ďalších.

V širšom kontexte vo vzťahu k témam osloví MZVEZ SR aj ďalšie rezorty a bude pravidelne informovať a prizývať k spolupráci aj ostatné zainteresované inštitúcie. Dôležitá je spolupráca s diplomatickým zborom, ktorého akreditovaní a priakreditovaní predstavitelia dokážu komunikačný aspekt kandidatúry Slovenska do BR OSN multiplikovať.

2.2. Vedenie kampane

Aj napriek skutočnosti, že SR je jediným kandidátom v rámci Východoeurópskej regionálnej skupiny v OSN, je treba pokračovať v úsilí presadzovať kandidatúru. Od kandidátov sa vo všeobecnosti vyžaduje, aby viedli kampaň uchádzajúc sa o podporu iných krajín a aby sa snažili získať písomné a ústne záväzky od partnerských delegácií. Keďže sa hlasuje tajne a bez vysvetlenia hlasovania, pôvodne deklarovaná podpora nemusí byť v konečnom dôsledku pri hlasovaní vždy aj realizovaná (hlasovania neraz vykazujú od 10 do 20 % menej hlasov oproti avizovaným podporám). Napriek tomu majú tieto písomné a ústne dohody o podpore pre zvolenie mimoriadny význam.

Existujú aj ďalšie faktory, ktoré ovplyvňujú rozhodovanie pri hlasovaní. Medzi tie patrí kampaň kandidujúcej krajiny a priority, ktoré presadzuje, jej zahraničnopolitické postoje, vzťahy a reputácia a jej prínos pre OSN. Na vedenie úspešnej kampane do BR OSN je potrebné prijať strategický prístup, ktorý zahŕňa: verejnú diplomáciu, vrátane ďalšieho zviditeľňovania SR aj prostredníctvom príspevkov do medzinárodných organizácií, budovanie koalícií, ako aj účinnú komunikáciu. Kampaň bude mať tiež vnútroštátnu dimenziu s cieľom posilnenia všeobecnej informovanosti a podpory verejnosti v SR.

Zároveň je pre SR vysoko prínosné zdieľanie informácií, poznatkov a skúseností prostredníctvom konzultácií s tými partnerskými krajinami, ktoré v nedávnej minulosti alebo v súčasnosti pôsobia ako nestáli členovia BR OSN. Úlohou konzultácií je odovzdávanie si odborných znalostí a skúseností s vybranými štátmi, ako aj diskusia o prioritách SR, pri ktorých sa usilujeme dosiahnuť aj prienik záujmov čo najväčšieho počtu krajín, resp. krajín, ktoré sú nám buď regionálne alebo tematicky blízke.

2.3. Nástroje komunikačnej kampane smerom k zahraničiu:

2.3.1. Efektívne nastavenie príspevkov do medzinárodných organizácií, ktoré umožnia SR vystupovať ako aktívny geopolitický partner a podporovateľ medzinárodných organizácií a iniciatív;

2.3.2. Účasť a viditeľnosť SR na dôležitých multilaterálnych fórach a rokovaniach v zahraničí vrátane aktívnej spolupráce a získavania osvedčených postupov od porovnateľných krajín s nedávnymi skúsenosťami s kampaňou a výkonom členstva v BR OSN;

2.3.3. Jednotná komunikačná stratégia na podporu zvýšenia viditeľnosti SR (aj prostredníctvom činnosti všetkých zastupiteľských úradov a stálych misií SR);

2.3.4. Organizácia odborných podujatí najmä v Bratislave a v New Yorku s cieľom prehĺbenia diskusií a akcelerácie odbornej prípravy v kľúčových témach teritoriálneho alebo tematického charakteru z agendy BR OSN.

2.3.1. Príspevky do medzinárodných organizácií

Charta OSN vyzýva všetky členské štáty, aby sa usilovali o medzinárodný mier a bezpečnosť v duchu rešpektu a spravodlivosti. V čase viacerých vzájomne prepojených globálnych výziev musia byť tieto základné ciele a zásady v centre pozornosti OSN. Slovensko má skúsenosti s prácou pre globálny mier a prosperitu v mnohých oblastiach vrátane budovania mieru a stabilizácie, politických, finančných a personálnych príspevkov v mierových operáciách, humanitárnej pomoci a programov pre udržateľný rozvoj.

Počas predchádzajúceho pôsobenia v BR OSN Slovensko prispievalo v oblasti boja proti terorizmu, zákazu zbraní hromadného ničenia, medzinárodnej spolupráce a v oblasti zlepšenia pracovných postupov BR OSN. Ako aktívny člen OSN, Slovensko prispievalo aj do kľúčových orgánov OSN ako HRC, ECOSOC, PBC a ďalších. SR naďalej zohráva dôležitú úlohu v mierových operáciách OSN. Stovky príslušníkov a príslušníkov ozbrojených síl SR a Policajného zboru slúžili vo viac ako desiatke mierových operácií.

Od budúcich členov BR OSN sa očakáva aktívna participácia na fungovaní orgánov a inštitúcií OSN aj formou ich podpory prostredníctvom príspevkov. Identifikovanie a úhrada príspevkov do orgánov OSN a medzinárodných organizácií je preto jedným z kľúčových nástrojov vedenia kampane a neskôr aj výkonu mandátu v BR OSN.

Návrh príspevkov v súvislosti so zabezpečením kandidatúry a s výkonom mandátu nestáleho člena v BR OSN vychádza z identifikovaných požiadaviek a následných priorít Slovenska. Príspevky prispievajú nielen k výraznejšiemu zviditeľneniu Slovenska, ale zároveň predstavujú efektívny nástroj pre presadzovanie záujmov SR na najvyššej politickej úrovni pri komunikácii s partnermi alebo organizáciami v zahraničí.

Predpokladaná suma príspevkov SR počas rokov 2027-2029 je predbežne plánovaná každoročne minimálne vo výške 945 tisíc EUR.

2.3.2. Účasť na dôležitých multilaterálnych fórach a rokovaní v zahraničí

Využívanie účasti na multilaterálnych fórach a podujatiach na vysokej úrovni počas kampane do rady prináša viacero prínosov. Okrem účasti vysokého počtu predstaviteľov štátov sú tiež vhodnou platformou pre bilaterálne stretnutia na najvyššej politickej úrovni na jednom mieste. V ostatnom období sa zintenzívňuje účasť predstaviteľov SR na kľúčových multilaterálnych podujatiach, regionálnych samitoch a iných fórach na aktívne presadzovanie kandidatúry, ale aj získavanie podpory na bilaterálnom základe vo vzťahu ku konkrétnym štátom, ktoré SR zatiaľ podporu nevyjadrili. Pravidelne sa aktualizuje plán multilaterálnych podujatí s aktívnou účasťou SR so strategickým zameraním na regióny, v ktorých SR nie je tradične výraznejšie zastúpená (Afrika, Latinská Amerika a Karibik, tichomorské ostrovné štáty). Značnou pridanou hodnotou je aj nedávne rozšírenie siete zastupiteľských úradov SR vo viacerých krajinách Afriky a Ázie (Etiópia, Alžírsko, Tanzánia, Filipíny, Malajzia a Kuvajt).

Efektívne sa využívajú vhodné formáty alebo konferencie na vysokej úrovni ku kľúčovým témam v New Yorku i v ďalších hlavných sídlach OSN, ako aj v Bruseli a v iných hlavných mestách, ktoré poskytujú priestor na prezentáciu našej kandidatúry. Rovnako pri organizácii

podujatí na medzinárodnej úrovni na Slovensku vhodne využívame tieto príležitosti, ako napríklad 12. samit Iniciatívy Trojmorja, ktorý bude hostiť Slovensko v roku 2027.

2.3.3. Jednotná komunikačná stratégia

Prioritou vedenia kampane je vyslanie pozitívneho obrazu o zahraničnej politike krajiny v zahraničí aj doma. Dôležitá je preto aj aktívna práca s verejnou mienkou v SR. Intenzita aktivít a ich obsahové zameranie by mali napomôcť k zviditeľneniu dosiahnutých výsledkov a prehĺbeniu existujúcej stopy Slovenska na medzinárodnej scéne. Skutočnosť, že SR nemá v rámci VERS protikandidáta, nám vytvára priaznivejšiu východiskovú pozíciu. Napriek tomu si nemôžeme dovoliť viesť nevýraznú kampaň alebo spomaliť naše úsilie. Silná viditeľnosť krajiny a adekvátna kampaň slúži aj ako nástroj na elimináciu prípadnej konkurencie inej krajiny v rámci VERS pred voľbami.

Pre zvýšenie povedomia o aktuálnom dianí na pôde OSN sa vhodne využívajú tradičné a sociálne médiá. Zahŕňa to aj vytváranie informačného obsahu, pútavých informačných grafík a článkov, ktoré sú zamerané na aktuálne globálne výzvy, príspevky SR k ich riešeniu a konkrétne zapojenie SR do činnosti OSN.

2.3.4. Odborné podujatia organizované SR

Členské krajiny BR OSN bežne využívajú svoje pôsobenie v New Yorku na zvyšovanie povedomia a budovanie dobrého mena aj prostredníctvom podujatí organizovaných na domácej pôde. Typickými príkladmi sú odborné semináre na expertnej či akademickej pôde, kultúrne podujatia a projekty zamerané na cieľové skupiny obyvateľstva. Modality konkrétnych aktivít budú aj predmetom medzirezortnej koordinácie so zapojením ďalších relevantných aktérov (napr. Slovenská akadémia vied, orgány samosprávy alebo vzdelávacie inštitúcie).

3. Personálne zabezpečenie

Splnenie všetkých relevantných úloh v oblasti politickej (predvolebná kampaň na získanie podpory členských štátov OSN, politické konzultácie s partnermi, prezentácia Slovenska a jeho priorít v zahraničí) si vyžaduje adekvátne nastavenie personálnych kapacít zahraničnej služby SR. S dostatočným časovým predstihom MZVEZ SR rieši personálne usporiadanie diplomatických tímov pre členstvo SR v BR OSN, najmä potrebné rozšírenie systemizácie na SM OSN NY, ako aj personálne kapacity a koordinačné mechanizmy v ústredí MZVEZ SR. Vzhľadom k náročnosti úloh a vysoko odbornému charakteru agendy BR OSN je dôležité, aby členmi diplomatických tímov SR v ústredí a na kľúčových diplomatických misiách v zahraničí boli skúsení diplomati – experti, ktorí majú adekvátne skúsenosti (predchádzajúce pôsobenie v príslušných teritóriách, skúsenosti so systémom OSN, znalosť regionálnych a tematických otázok) a ďalšie osobnostné predpoklady na zvládnutie úloh vyplývajúcich z mandátu člena v BR OSN. Skúsení diplomati budú doplnení aj perspektívnymi mladšími odborníkmi, ktorí prinesú do diplomatických tímov novú dynamiku a inovačný potenciál a pre ktorých pôjde o formujúcu profesionálnu skúsenosť do budúcnosti.

S cieľom posilnenia odborných kapacít pre členstvo SR v BR OSN v rokoch 2028-2029 realizuje MZVEZ SR v spolupráci s Diplomatickou akadémiou Karola Rybárika na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave osobitný dvojročný vzdelávací program prípravy juniorných diplomatov, v ktorom v školských rokoch 2025/2026 a 2026/2027 študuje spolu 15 účastníkov. S ich zapojením do diplomatických tímov pre členstvo SR v BR OSN v ústredí i v zahraničí sa počíta od júla 2027.

Dôležitou súčasťou prípravného procesu na členstvo v BR OSN je systematická odborná príprava a vzdelávanie, ktoré postupne absolvujú všetci členovia diplomatických tímov SR. Tieto aktivity sa budú realizovať aj v spolupráci s renomovanými zahraničnými partnermi so sídlom v New Yorku (Inštitút OSN pre vzdelávanie a výskum – UNITAR a organizácia Security Council Report) a partnerskými krajinami s nedávnou alebo aktuálnou skúsenosťou z členstva v BR OSN. Odborná pripravenosť je kľúčovým predpokladom a jedným z rozhodujúcich faktorov úspešného zavládnutia členstva v BR OSN.

Nestáli členovia BR OSN sa aktívne zúčastňujú na rozhodovacích procesoch týkajúcich sa otázok medzinárodnej bezpečnosti, a to formou:

- hlasovaní o rezolúciách a opatreniach;
- aktívnej participácie na činnosti subsidiárnych orgánov BR OSN zaoberajúcich sa špecifickými otázkami, ako sú sankcie a udržiavanie mieru vrátane predsedníctva krajiny v niekoľkých zo subsidiárnych orgánov;
- zastupovania záujmov svojich krajín a spolupráce s ostatnými členmi na udržiavaní medzinárodného mieru a bezpečnosti.

Absolútne kľúčovú úlohu bude zohrávať Stála misia SR pri OSN v New Yorku a veľvyslanec - stály predstaviteľ SR pri OSN v New Yorku, ktorý povedie diplomatický tím SR v BR OSN a bude hlavným hlasom Slovenska v rade. Tím je potrebné náležite posilniť a vytvoriť jeho členom čo najlepšie podmienky na zastupovanie záujmov SR počas náročného obdobia členstva SR v BR OSN. Po kúpe nových kancelárskych priestorov pre stálu misiu v rokoch 2019-2020 a presťahovaní sa misie v roku 2024 disponujeme výrazne kvalitnejšími a reprezentatívnejšími priestormi aj pre členstvo v BR OSN, vrátane zasadacích a spoločenských priestorov.

Nevyhnutnosťou je adekvátne personálne posilnenie tímu Stálej misie SR pri OSN v New Yorku počas členstva v BR OSN s cieľom plnenia jej primárneho poslania – efektívneho zastupovania záujmov Slovenska na pôde OSN – a súčasne vysoko profesionálneho výkonu mandátu nestáleho člena BR OSN v rokoch 2028-2029. Počas členstva prípadne Slovensku pravdepodobne dvakrát aj mesačné rotujúce predsedníctvo v rade, ktoré prinesie so sebou ďalšie odborné a technicko-organizačné nároky. V rovnakom čase bude SR aktívne participovať aj na príslušných koordinačných procesoch EÚ v New Yorku, keďže spolu so SR budú členmi rady Francúzsko (stály člen), Rakúsko (2028), Portugalsko (2028), a následne v roku 2029 pravdepodobne Fínsko (druhou krajinou za regionálnu skupinu západoeurópskych a ďalších krajín by v roku 2029 mala byť Austrália). Nestáli členovia BR OSN majú vždy zvýšenú zodpovednosť a záväzok zdieľať informácie a hodnotenia voči ostatným členským štátom OSN, osobitne voči členom svojej regionálnej skupiny (v našom prípade VERS) a príslušných politických zoskupení, ktorých sú členmi (v prípade SR ide predovšetkým o EÚ a NATO). Miera koordinácie a vzájomného informovania sa na úrovni EÚ rastie, na čo má vplyv aj zvyšujúci sa záber činnosti BR OSN spôsobený počtom konfliktov vo svete. Dôležitým komponentom internej aj externej koordinácie bude preto úzka spolupráca SM OSN NY so zastupiteľskými úradmi SR vo všetkých členských krajinách BR OSN.

3.1. Identifikácia personálneho profilu počas výkonu mandátu

Bezprostredne po voľbách v júni 2027 bude diplomatický tím na Stálej misii SR pri OSN v New Yorku posilnený o tieto pozície:

- zástupca stáleho predstaviteľa SR pre BR OSN, ktorý podľa potreby dokáže plnohodnotne zastúpiť stáleho predstaviteľa, vrátane rokovaní alebo konzultácií rady,

počas vystúpení na verejných zasadnutiach BR OSN a počas predsedníctva viesť rokovania rady;

- politický koordinátor, ktorý bude pôsobiť ako kontaktné miesto, ako dôležitý komunikačný uzol v rámci svojho tímu a medzi delegáciami ostatných členov rady pri udržiavaní neustáleho toku informácií a dokumentácie na dennej báze s cieľom zabezpečiť potrebnú efektívnosť a operatívnosť a tiež koordinovať v mene stálej misie potrebné organizačné záležitosti. Bude tiež zodpovedný za udržiavanie nepretržitej komunikácie so Sekretariátom OSN. Politickí koordinátori spolupracujú so svojimi kolegami na finalizácii mesačného programu. Malo by ísť o diplomata s vyššou diplomatickou hodnosťou;
- hovorca alebo tlačový tajomník, ktorý bude komplexne zabezpečovať komunikáciu s médiami, tlačové výstupy, správu webstránky a účtov sociálnych sietí v koordinácii s ústredím;
- diplomati a experti, medzi ktorých bude potrebné rozdeliť vyše 50 konfliktov z agendy BR OSN rozdelených do 5 regiónov (Afrika, Latinská Amerika, Ázia, Európa, Blízky východ); 11 aktívnych mierových operácií, o ktorých rozhoduje BR OSN a tiež 13 sankčných výborov (zbrojné, cestovné embargá, atď.), právne otázky a cca desiatku subsidiárnych orgánov rady, vrátane protiteroristického výboru, pracovnej skupiny pre deti a ozbrojené konflikty, pracovnej skupiny pre dokumentáciu a iné procedurálne otázky, výboru pre nešírenie zbraní hromadného ničenia (výbor 1540) a ďalších. Niektorým sankčným výborom, resp. subsidiárnym orgánom BR OSN, bude predsedáť aj stály predstaviteľ SR.

Bude tiež vytvorených niekoľko nových pozícií administratívno-technických zamestnancov (asistent/ka, hospodár/ka) a odborných miestnych síl.

Zaužívanou praxou je využívanie sekondmentov. MZVEZ SR plánuje vysielat' formou sekondmentu diplomatov do diplomatických tímov iných členských krajín EÚ a taktiež do Sekretariátu OSN v New Yorku s cieľom posilnenia našich odborných kapacít, efektívnejšej koordinácie a vzájomnej spolupráce v prioritných odborných oblastiach a na prioritných projektoch. MZVEZ SR je rovnako pripravené prijať do svojich diplomatických tímov sekondovaných expertov z iných členských krajín EÚ, najmä so zameraním na regióny a tematické otázky, v prípade ktorých MZVEZ SR pociťuje nedostatok expertov. Pri sekondovaní zahraničných expertov budú dodržané zásady autonómneho formovania národných pozícií SR, platné predpisy pre ochranu utajovaných skutočností, citlivých informácií a národných bezpečnostných záujmov SR.

Záver

Predkladaný materiál obsahuje kľúčové aspekty prípravy SR na výkon mandátu nestáleho člena BR OSN i samotného členstva v rokoch 2028-2029. Opiera sa o skúsenosti porovnateľných krajín, ako aj z historicky prvého členstva SR v rade v rokoch 2006-2007. Definuje reálne a primerané požiadavky týkajúce sa vedenia kampane a úspešného zvládnutia členstva, zohľadňujúce aktuálnu pozíciu SR a stanovuje úlohy s tým spojené vrátane finančných implikácií súvisiacich s výkonom mandátu SR ako člena BR OSN. Výdavky v roku 2026 spojené s prípravou kandidatúry SR za nestáleho člena BR OSN pre roky 2028-2029 sú hradené zo schváleného rozpočtu kapitoly MZVEZ SR a nežiada sa o ich krytie. Výdavky vyčíslené v analýze vplyvov na rozpočet verejnej správy pre roky 2027-2030 sa týkajú už priamo výkonu nestáleho členstva SR v BR OSN v rokoch 2028-2029. Tieto nie sú kryté rozpočtom kapitoly MZVEZ SR. Bezprostredne po ukončení členstva SR v BR OSN bude systemizácia Stálej misie SR pri OSN v New Yorku vrátená na pôvodnú úroveň z roku 2026.